

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

ΜΙΑ ΤΕΤΡΑΠΛΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

— Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΝΑΜΦΙΒΟΛΩΣ ἡ μόνη πόλις τοῦ κόσμου, ἥτις δὲν θὰ ἦτο κατ'ἀλλήλους διὰ μίαν διεθνή ἐκθεσιν θὰ ἦτο ἡ Ρώμη—ἐννοῶ διὰ μίαν ἐκθεσιν ὅπου τὰ διάφορα Κράτη θὰ διεγγωνίζοντο ὅπως παρουσιάσουν μηχανήματα, κολλασσοὺς σιδηροδρόμων, τηλεβόλων, προϊόντων καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἡ Ρώμη λοιπὸν διὰ μίαν τοιαύτην ἐκθεσιν εἶνε ἀκατάλληλος. Διότι μία πόλις δικαίως ἐπωνομασθεῖσα Αἰωνία, μία πόλις ζωντανεύουσα αἰῶνας ἀπείρους τεχνῶν· μία πόλις τριπλοῦ πολιτισμοῦ, Ἀρχαίου Ρωμαϊκοῦ, Παπικοῦ καὶ συγχρόνου πολιτισμοῦ, μία πόλις ἥτις σιμὰ εἰς τὸ Κολοσσαῖον καὶ τὸ Φρούριον τοῦ Ἀρχαγγέλλου ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τὸν Ἅγιον Πέτρον, τὴν Καπέλα Σιτινὰ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου καὶ τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Ραφαήλου, μία τοιαύτη πόλις δὲν ἡδύνατο νὰ παρουσιάσῃ μίαν διεθνή ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἐκθεσιν.

Τὸ θέαμα θὰ ἦτο ἀληθῶς ἀπαίσιον, ἀνταίσθητικόν. Καὶ εὐτυχῶς κανεῖς δὲν ἐσυλλογίσθη μίαν τοιαύτην ἐκθεσιν εἰς τὴν Ρώμην. Τὴν ἀφῆκαν διὰ τὸ ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν Τουρίνον, τὸ ὅποιον ὁμολογουμένως παρῴσιασε μίαν διεθνή βιομηχανικὴν ἐκθεσιν πρώτης τάξεως.

Οἱ ἀναλαβόντες τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ἐν Ρώμῃ ἐορτασμοῦ τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς ἀνακηρύξεως αὐτῆς ὡς πρωτευούσης, συνέλαβον ἐν ἀληθῶς μεγαλουργὸν σχέδιον ἐκθέσεως, μιᾶς ἐκθέσεως πρωτοτύπου, πρωτοφανοῦς καὶ χαρακτηριστικῆς.

Καὶ διήρεσαν αὐτὴν εἰς τέσσαρα κεχωρισμένα μὲν ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ φυσικῶς καὶ λογικῶς ἐνούμενα μεταξύ των, μέρη. Τέσσαρα μέρη ἀποτελοῦντα ἐν σύνολον καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως, ὅταν μόνη ἡ Αἰωνία πόλις θὰ ἡδύνατο νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸν κόσμον.

Καὶ εἶνε ἐκθεσις Ἀρχαιολογική, Μεσαιωνική, Σύγχρονος καλλιτεχνική καὶ ἐθνογραφική.

Εἰς τὰς Θερμὰς τοῦ Διοκλητιανοῦ

Ἡ πρώτη ἔχει ἀνταξίαν καὶ ὑπέροχον ἔδραν, τὰς Θερμὰς τοῦ Διοκλητιανοῦ, καταλλήλως ἀνακαινισθείσας. Ἐκεῖ μέσα—εἶνε τάχα ἀνάγκη νὰ σὰς τὸ εἶπω;—κυριαρχεῖ καὶ θριαμβεῖ τὸ Ἑλληνικὸν καλλιτεχνικὸν τμήμα.

Μία συλλογὴ ὑπερόχων ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ἀριστουργημάτων δεικνύει εἰς τὸν κόσμον τῶν ἐπισκεπτῶν τὴν δόξαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἡ

Πύλη τῶν Λεόντων τῶν Μυκηνῶν ἔχει ἀπέναντί τῆς τὸν Ἑρμῆν τοῦ Πραξιτέλους. Σιμὰ εἰς τὰ θαυμάσια ἀνάγλυφα τοῦ Κεραμεικοῦ εὐρίσκονται αἱ ὑπέροχοι Κόραι τῆς Ἀκροπόλεως, ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ Βαρβακείου, τὰ ἀνάγλυφα τοῦ Ποσειδῶνος, ὅσα μᾶς ἀφήκεν ὁ ληστής Ἑλγίνος καὶ τόσα ἄλλα Ἑλληνικὰ ἀριστουργήματα γύφινά προπλάσματα, ἐπιμελῶς καὶ ἐπιδεξίως συναρμολογηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Καββαδία.

Αἱ Θέρμαι τοῦ Διοκλητιανοῦ περιέχουν καὶ ἄλλα ἔργα, πλὴν τῶν Ἑλληνικῶν τοιούτων. Περιλαμβάνουν ὅλα τὰ ἀνὰ τὸν κόσμον διεσπαρμένα μαρμαρίνα ἔργα, ἐπιγραφὰς καὶ μνημεῖα, τὰ ἐνθυμίζοντα καὶ διακρινίζοντα τοὺς πολεμικοὺς θριάμβους καὶ τὰς κατακτήσεις τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων.

Ἦτο ἀληθῶς ἐμπνευσμένη ἡ ἰδέα ὅπως κατὰ τὰς ἐθνικὰς ἐφετεινὰς ἐορτὰς συγκεντρώσουν εἰς τὴν Ρώμην ὅλα τὰ πανταχοῦ τοῦ κόσμου λείψανα τὰ ἐνθυμίζοντα ὅτι μίαν φοράν ἡ Ρώμη τῶν Καισάρων ὑπῆρξε κοσμοκράτειρα καὶ ὅτι οὐδὲν μέρος τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου διέφυγε τὴν κυριαρχίαν τῆς Ρώμης.

Εἶνε ἀληθῶς εὐτυχεῖς οἱ λαοὶ οἱ ὅποιοι ἔρχονται νὰ δεῖξουν παρόν, ἔντιμον, πολιτισμένον καὶ παρ' ὅλων σεβαστόν, δικαιοῦνται νὰ στρέψουν τὸ βλέμμα πρὸς τὸ παρελθόν καὶ νὰ καυχῶνται διὰ προγονικοὺς θριάμβους, οἵτινες κατ' οὐδὲν μειῶνουν τὸ σημερινὸν μεγαλεῖόν των, ἀλλ' ἀπεναντίας ἀποτελοῦν μίαν ἄλυσσον μεταξὺ θριαμβευτικοῦ παρελθόντος καὶ εὐγενοῦς παρόντος. Εἰς τὴν θέσιν δὲ αὐτὴν ἀκριβῶς εὐρίσκεται ἡ Ἰταλία.

Εἰς τὸ Φρούριον τοῦ Ἀρχαγγέλου

Δευτέρα κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἔρχεται ἡ ἐκθεσις ἡ συγκεντρωθεῖσα εἰς τὸ ἀριστοῦργημα ἐκεῖνο τὸ ὅποιον κτισθὲν ὡς τάφος τοῦ Ἀδριανοῦ μετεβλήθη κατόπιν εἰς Παπικὸν φρούριον ἐπωνομασθὲν Castel Sant' Angelo.

Ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε περιγραφὴν τοῦ μνημείου τούτου. Σήμερον θὰ ἐπεθύμουν νὰ σὰς δώσω περιγραφὴν τῆς ἐν αὐτῷ συγκροτηθείσης ἐκθέσεως. Ἀλλὰ μοῦ εἶνε ἀδύνατον.

Διότι πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον δὲν θὰ ἵρκει ἐν ὁλόκληρον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ τούτου. Καὶ ἀπὸ μακρὰν βλέπω τὸν φίλτατον κ. Καλογερόπουλον συνοφρυούμενον πρὸ μιᾶς τοιαύτης ἀπειλῆς καταλήψεως ὁλοκλήρου τοῦ τεύχους—ἀπειλῆς ἥτις, εὐτυχῶς διὰ τὴν ὑπομονὴν τῶν ἀγνωστών μας, δὲν θὰ πραγματοποιηθῇ.

Θὰ ἀρκεσθῶμεν λοιπὸν νὰ εἰπώμεν ὅτι ἐν τῷ

φρουρίῳ τοῦ Ἀρχαγγέλου συνεκεντρώθησαν ὅλα τὰ μνημεῖα τῆς μεσαιωνικῆς Ρώμης, μία πλήρης καὶ ζωντανή ἀπεικόνισις τῆς ζωῆς τῶν μυστηριωδῶν καὶ ρωμαντικῶν ἐκείνων χρόνων τοῦ ἱπποτισμοῦ, καθ' οὗς ἡ Ρώμη ἔπαιζε μέγιστον ρόλον.

Θὰ εὑρετε ἐκεῖ μέσα, ἐπὶ παραδείγματι, πανομοιότυπον τὴν αἰθουσάν των Παπῶν, καθὼς ἦτο εἰς τὸν χρόνον τοῦ Πάπα Βοργία ὅστις εἶχε μεταβάλλῃ τὸ Φρούριον τοῦ Ἀρχαγγέλου εἰς πολεμικὸν προμαχώνα του καὶ τόπον τῶν κτηνωδῶν ὀργῶν καὶ ἀσέμνων ἐρώτων του.

Θὰ εὑρετε ἐκεῖ μέσα μίαν πιστοτάτην ἀπεικόνισιν μεσαιωνικοῦ Ῥωμαϊκοῦ φαρμακείου. Τὰ ἀρχαῖα βάζα, τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα ἀλλὰ χαρακτηριστικὰ ἀρμάρια, ἐν κρανίον ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι τοῦ πωλητοῦ τῶν φαρμάκων, μερικαὶ περιεργοὶ ἐπιγραφαὶ καὶ μερικαὶ ἀκόμη περιεργότεραι λυχναί, δίδουν πιστὴν ἐντύπωσιν ἐνὸς Μεσαιωνικοῦ φαρμακείου.

Θὰ εὑρετε ἐπιτέλους ἐκεῖ μέσα μύρια ἄλλα πράγματα ζωντανεύοντα τὴν Μεσαιωνικὴν ζωὴν τῆς Ρώμης. Καὶ σημειωτέον ὅτι ὅλα τὰ συγκεντρωθέντα ἐκεῖ μέσα κειμήλια δὲν εἶνε ἀπομιμήσεις ἀλλ' ἀληθινὰ, ληφθέντα ἀπὸ μουσεῖα, ἀριστοκρατικὰ μέγαρα, βιβλιοθήκας κ.λπ.

Η ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΗ

Ἀπὸ τὸ φρούριον τοῦ Ἀρχαγγέλου ὀλίγον ἀπέχει ἡ Piazza d' Armi ὅπου ἴδρυσαν τὴν Ἐθνογραφικὴν ἐκθεσιν, ἀληθῶς μοναδικήν, πρωτότυπον καὶ ἐμπνευσμένην.

Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μέρη ἀλληλένδετα—τὰ περίπτερα τῶν διαφόρων Ἰταλικῶν ἐπαρχιῶν καὶ τὴν ἐθνογραφικὴν καθαρῶς ἐκθεσιν.

Τὰ περίπτερα εἶνε ἀληθῶς θαυμάσια καὶ θὰ ἐνχρειάζοντο ἐκτενὴ περιγραφὴν, πρᾶγμα ἀδύνατον διὰ τὰς στήλας περιοδικοῦ. Περὶ τῆς καλλιτεχνικότητος αὐτῶν δύνανται νὰ κρίνουν οἱ ἀναγνώσται μας βλέποντες τὰς εἰκόνας δύο ἐξ αὐτῶν τὸ περίπτερον τῆς Τοσκάνης, τὸ Φλωρεντινὸν δηλαδὴ, μὲ τὰς ὠραίας γραμμὰς του, καὶ τὸ περίπτερον τοῦ Marche, δηλαδὴ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ancona, τοῦ Aserti καὶ τοῦ Urbino (πατρίδος τοῦ Ραφαήλου)· τὸ τελευταῖον αὐτὸ θεωρεῖται ὡς ἐκ τῶν τελειωτέρων καὶ ἀρμονικωτέρων περιπτέρων.

Ἐπειτα ἔρχεται ἡ καθαρῶς ἐθνογραφικὴ ἐκθεσις, σκοποῦσα τὴν ἀπεικόνισιν τῆς ζωῆς τῶν διαφόρων Ἰταλικῶν ἐπαρχιῶν. Τὸ τμήμα τοῦτο εἶνε τὸ παραστατικώτερον καὶ διασκεδαστικώτερον.

Ἐκεῖ βλέπετε μίαν γωνίαν τῆς Santa Lucia μὲ τοὺς Ναπολιτάνους πωλητάς, μὲ τὴν Ναπολιτάνικην ταραντέλλαν. Παρέχει μία θαυμασιὰ ἀναπαράστασις ἐνὸς «καναλιόυ» ὡς μεταφέρει εἰς τὴν ὠραίαν Βενετίαν. Καὶ ἡ γόνδολα εἶνε ἐτοιμή, ὥπως σὰς κάμῃ ἕνα γυρον ὑπενθυμίζουσα—ἀμυδρότατα καὶ γλισχρότατα ἐννοεῖται—τὴν ἐλκυστικὴν Βενετίαν.

Ἐπίσης ἐνδιαφέροντα εἶνε τὰ χωριάτικα ἐργοστάσια τῆς Σαρδηνίας, τὰ ἐργοστάσια δαντελῶν τῆς Βενετίας, τῆς πορσελάνης τῆς γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Majolica καὶ τόσα ἄλλα πράγματα

ποῦ καθιστῶσιν ἐπαγωγὸν καὶ εὐχάριστον τὴν ἐπίσκεψιν τῶν χιλιάδων Ἰταλῶν, ποῦ πλημμυρίζουσι τὴν ὠραίαν αὐτὴν ἐκθεσιν.

ΑΙ ΩΡΑΙΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Καὶ ἐρχόμεθα εἰς τὸ τελευταῖον τμήμα τῆς ἐκθέσεως, τμήμα τὸ ὁποῖον ὁμολογουμένως ἐπέτυχεν ὑπὲρ πᾶσαν προσδοκίαν. Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Πάπα Ἰουλίου, ὀνομασθεῖσαν οὕτω διότι ἐκεῖ ὁ Πάπας Ἰούλιος Ι' ἔκτισε τὴν περίφημον ἔπαυλίν του, ἀνηγέρθησαν ὡς διὰ μαγικῆς ράβδου ἑνδεκα θαυμάσια περίπτερα εἰς τὸ κέντρον τοῦ μεγάρου τῆς Ἰταλικῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως.

Τὰ περίπτερα—ἀνήκοντα εἰς τὴν Γαλλίαν, Ἀγγλίαν, Γερμανίαν, Ρωσσίαν, Σερβίαν, Ἰσπανίαν, Ἀμερικὴν, Βέλγιον, Ἰαπωνίαν, Οὐγγαρίαν καὶ Αὐστρίαν—εἶνε πρόχειρα καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐκθέσεως θὰ καταδαφισθοῦν. Ἀλλὰ τὸ Ἰταλικὸν μέγαρον θὰ παραμείνῃ, διότι εἶνε μόνιμον, κατεσκευασμένον ἀπὸ δολόλευκον μάρμαρον. Ἐκεῖ μέσα ἔχει στεγασθῇ καὶ ἡ σύγχρονος Ἑλληνικὴ καλλιτεχνία. Ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὸ τέλος pour la bonne bouche.

Ἀπὸ ὅλα ὠραιότερον καὶ πλουσιώτερον ἀναμφισθητῆτως εἶνε τὸ Ἀγγλικὸν περίπτερον. Οἱ ἀγέρωχοι Βρεττανοὶ θέλοντες νὰ δείξουν ὅτι καὶ εἰς τὰς τέχνας δὲν ὑστεροῦν, συνεκέντρωσαν εἰς πελώριον περίπτερον ὅλα τὰ Ἀγγλικά ἀριστουργήματα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Περιέχει 13 αἰθούσας. Τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον τμήμα εἶνε τῶν προραφαηλιστῶν μὲ τὸν Δάντε Ροσσέτι, τοῦ ὁποῖου ἔχουν ἐκεῖ ἐπτὰ ἀριστουργήματα. Τὸ Γερμανικὸν περίπτερον ἀληθῶς δὲν περιέχει τίποτε τὸ ἔκτακτον. Τὸ αὐτὸ μπορεῖ κανεὶς νὰ εἴπῃ διὰ τὸ Αὐστριακὸν καὶ Βελγικόν. Ἔργα μέτρια.

Τὸ Γαλλικὸν καὶ Ρωσσικὸν καλλίτερα ἀπὸ τὰ τρία ἀνωτέρω, μὲ ἔργα τοῦ Rodin, τοῦ Roll, τοῦ Καρόλου Durand, τοῦ Latouche ἐν τῇ Γαλλικῇ καὶ μὲ ἔργα τοῦ Riepin, τοῦ Serow, τοῦ Betsky, τοῦ Livine καὶ τοῦ περιφήμου Makowski ἐν τῇ Ρωσικῇ.

Τὸ Ἀμερικανικὸν δὲν παρουσιάζει ἔργα μιᾶς ἰδίας σχολῆς—ἄλλως τε εἶνε γνωστὸν ὅτι Ἀμερικανικὴ σχολὴ τέχνης δὲν ὑφίσταται.

Τὸ Οὐγγρικὸν παρουσιάζει ὠραιότατα καὶ πολύτιμα ἔργα νεαρῶν ζωγράφων, ὅς τοῦ Μυνκάνζη καὶ ἄλλων παγκοσμίου φήμης. Τὸ Ἰσπανικὸν τίποτε τὸ ἐνδιαφέρον.

Ἡ ἀποκάλυψις τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως εἶνε τὸ Ἰσπανικὸν καὶ τὸ Σερβικὸν περίπτερον.

Εἶνε ἡ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἰσπανία συμμετέχει εὐρωπαϊκῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως. Καὶ ὁμολογουμένως παρουσιάζει ἐν σύνολον ἔργων ἐνδιαφέρον καὶ ἀποκαλυπτικόν.

Ἀλλὰ τίς θὰ ἐπίστευεν ὅτι ἡ Σερβία θὰ εἶχε τὸ κουράγιον νὰ παρουσιάσῃ ὠραιότατον περίπτερον καὶ—ὅπερ σπουδαιότερον—ὠραιότατα ἔργα ἐν αὐτῇ; Λοιπὸν μάθετε ὅτι ἡ Σερβία ὠραῖον περίπτερον ἔχει καὶ ἔργα γλυπτικῆς θαυμασθέντα παρ' ἀπάντων. Εἶνε τὸ γλυπτικὸν ἔργον τοῦ Μέστροβιτς περὶ τοῦ ὁποῖου θὰ ἀφιερῶσωμεν προσεχῶς ἐν ἰδιαίτερον ἄρθρον ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ».

Καὶ τελειώνομεν μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Καλλιτε-

Ἀπὸ τὴν Ἐκθεσιν τῆς Ρώμης

Τὸ περίπτερον τῆς Τοσκάνης

χνικὴν αἰθουσαν. Διὰ τὰ εἶμεθα εἰλικρινεῖς, πρόκειται περὶ ἡμισείας αἰθούσης ἐν τῇ Κεντρικῇ μεγάρῳ τῆς Ἰταλικῆς ἐκθέσεως.

Ἡ μόνη φράσις ἣτις θὰ ἐδίδε εἰκόνα τοῦ μικροσκοπικοῦ μας τμήματος εἶνε: «Καλλίτερα νὰ μὴ συμμετείχομεν εἰς τὸν διεθνή αὐτὸν καλλιτεχνικὸν ἀγῶνα». Ἡ αἰθουσα μας συνορεύει μὲ τὴν Βουλγαρικὴν. Καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσω, χωρὶς νὰ σὰς κακοφανῇ, ὅτι ἡ Βουλγαρικὴ ἔχει δύο-τρία ἔργα πολὺ καλὰ. Ἐνῷ ἡ Ἑλληνικὴ... δυστυχῶς εἶνε κατωτέρα ἐκείνης, ἡ ὁποία ἡδύνατο νὰ εἶνε.

Τίς πταίει; Ἡμεῖς αἰωνίως συνειθίζομεν νὰ ζητῶμεν εὐθύναν... κατόπιν ἐορτῆς. Δὲν θὰ ἀκολουθήσω ὅμως ἐγὼ τὸ σύστημα αὐτό. Θὰ ἀφήσω τὰς εὐθύναν καὶ δὲν θὰ κεραυνοβολήσω τοὺς εὐθυνομένους.

Ἀρκοῦμαι μόνον ἐπαναλαμβάνων ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν σύγχρονον καλλιτεχνικὸν τμήμα θὰ ἡδύνατο νὰ εἶνε πολὺ καλλίτερον—ἐνῷ τώρα δυστυχῶς εἶνε τοιοῦτον, ὥστε ἡδύνατο καὶ νὰ λείψῃ.

Καὶ οἱ συμμετασχόντες καλλιτέχναι δὲν ἐξέστηκαν τὰ καλλίτερά των ἔργα. Ἐξαίρεσιν ἀληθῶς ἀποτελεῖ μία νεαρά καλλιτέχνης γνωστὴ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ, ἡ Μαρία Ἰγγλέση, ἡ ὁποία παρουσιάζει ἐν τοπείῳ τῆς Βίλλας Μποργκέζε τῆς Ρώμης, τὸ ὁποῖον τιμᾷ τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην.

Καὶ τελειῶνω ἐδῶ, διότι πολλὰ θὰ ἡδύνατο κανεῖς νὰ εἴπῃ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἑλληνικῆς αὐτῆς αἰθούσης, τὰ ὁποῖα καλλίτερον εἶνε νὰ μὴ λεχθοῦν.

Ρώμη, Ἰούνιος.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

Ἡ ΤΕΧΝΗ*

Ἀφοῦ ἐξητάσαμεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐξέπληξε πρὸ ἑνὸς μεγάλου ἔργου τέχνης, εἶμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίσωμεν πλέον ὅτι ὁ καλλιτέχνης δὲν εἶναι ἓνας μαινόμενος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος διὰ νὰ ἐπιδειχθῇ καταπατᾷ τοὺς νόμους οὓς ἡ τέχνη ἔχει παραδεχθῇ, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀπλότης καὶ ἡ εἰλικρίνεια εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς ἐκπλήττει.

Ζητοῦμεν τὸ πολυσύνθετον, ὅλος ὁ κόσμος τὸ ζητεῖ, θέλομεν τὸ λεπτολογημένον ἔργον, λεπτοῦ φασμένα κεντημένα πτερὰ πεταλούδας, ὅταν τὸ ὠραιότερον καὶ περισσότερον ἱκανοποιητικὸν πρᾶγμα τοῦ κόσμου εἶναι ἡ ἀπλότης τῆς ἐκφράσεως τῶν αἰσθημάτων μας καὶ ἡ εὐθύτης τῆς σκέψεως.

Υπάρχουν τρία εἶδη ἐκφράσεως εἰς τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν γλυπτικὴν: Ὁ Ῥεαλισμός, ὁ Ἰδεαλισμός καὶ ὁ Ἰμπρεσιονισμός. Ἐξ ὅλων αὐτῶν ὁ ρεαλισμός εἶναι ὁ κοινότερος, ὡς μὴ ἔχων ἀνάγκην οὐδεμιᾶς δυνάμεως φαντασίας. Ὁ ρεαλιστὴς ζωγραφίζει τὰ πράγματα ὅπως τὰ βλέπει καὶ τὸ κάθε τι εἶναι ἱκανὸν νὰ τιμηθῇ ἀπὸ τὸ πινέλο του. Ἐνα λειβάδι ἀπὸ ἀγκινάρες εἶναι δι' αὐτὸν ἐπίσης ἄξιον ὅσον καὶ ἓνας κήπος τριανταφύλλων. Ἐνα βρώμικο ψάρι τὸν εὐχαριστεῖ ὅσον, ὅσον καὶ ἓνας κρῖνος ἢ μία πεταλούδα. Τὸ πρόσωπον ἑνὸς μεθύσου ἔχει τόσην ὠραιότητα δι' αὐτὸν, ὅσην καὶ ἓνα μικρὸ παιδί. Ἡ

* Συνέχεια.